

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Finansriktlinje

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: KS/2023:00660

Dokumentet är beslutat av: Kommunfullmäktige

Dokumentet beslutades den: 23 november 2023

Dokumentet gäller för: samtliga nämnder och förvaltningar, majoritetsägda bolag (AB Botkyrkabyggen, Botkyrka Stadsnät AB, Upplev Botkyrka AB) samt Söderenergi AB och Södertörns Energi AB

Dokumentet gäller till den: tills vidare

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Utlåning och borgen	3
Utlåning och borgen till majoritetsägda bolag	4
Utlåning och borgen till delägda bolag	4
Utlåning och borgen till externa parter	5
Leasing.....	5
Likviditet	6
Organisation och ansvarsfördelning	6
Ram för upplåning	7
Risker och förvaltning	7
Upplåning.....	7
Derivatinstrument.....	8
Operativa risker	8
Finansieringsrisk.....	9
Likviditetsrisk	9
Upplåningsrisk	10
Ränterisk.....	10
Kreditrisk	11
Valutarisk.....	11
Finansiella placeringar	11

Dokumentet ersätter: Gällande finanspolicy, gällande riktlinjer leasing, gällande finansinstruktion

Dokumentansvarig är: Kommunfullmäktige

För revidering av dokumentet ansvarar: Kommunstyrelsen

För uppföljning av dokumentet ansvarar: Kommunledningsförvaltningen, ekonomidirektör

Inledning

Bakgrund

Botkyrka kommun äger, direkt och via hel- och delägda bolag, lånefinansierade tillgångar till betydande belopp. I syfte att begränsa både de finansiella riskerna och de finansiella kostnaderna är det därför av yttersta vikt att kommunen upprätthåller sin goda kreditvärdighet.

Syfte

Denna finansriktlinje syftar till att beskriva och definiera riktlinjerna för Botkyrka kommuns skuldförvaltning vad avser finansiering, finansiella risker, rapportering och ansvarsfördelning.

Hanteringen av kommunens skuld, och de därmed förknippade finansiella riskerna, ska präglas av helhetssyn, samordning, aktiv skuldförvaltning och oberoende riskkontroll.

Finansriktlinjen gäller Botkyrka kommun med det helägda bolaget AB Botkyrkabyggen och ägda andelar i Södertörns Energi AB och Söderenergi AB. De riskbegränsande regler som beskrivs i policyn avser den samlade skulden där kommunen antingen agerar internt bank eller går i borgen för de kommunala bolagen.

Kommunens kapitalförsörjning och skuldförvaltning ska endast ske genom upplåning i kommunens namn med följande vidareutlåning till de kommunala bolagen. I undantagsfall sker delar av skuldförvaltningen formellt i de kommunala bolagens namn med kommunal borgen, dock alltid samordnat med kommunen.

Utlåning och borgen

Allmänna principer

All utlåning och borgen ska ske på ett sådant sätt att kommunens finansiella risker begränsas. Det kommunala åtagandet kräver att kommunen har god insyn i alla kredittagares ekonomi och verksamhet. Kommunens prissättning ska eftersträva marknadsmässiga villkor i syfte att möta lagkrav på konkurrensneutralitet för de verksamheter som verkar i konkurrens med privata aktörer. Prissättningen ska vara transparent och bestå av en underliggande marknadsränta för kommunkoncernens finansiering, bedömd marknadsmässig marginal tillsammans med en marknadsmässig borgensavgift. Vid borgen ska en motsvarande marknadsmässighet eftersträvas. Regler för fastställande av låne- och borgensavgifter beslutas av kommunstyrelsen.

För in- och utlåning gäller:

- kommunkoncernen har en koncernkontostruktur i syfte att hantera likviditeten på bästa sätt
- alla bolag placerar och lånar primärt över sitt koncernkonto alternativt mot revers som dokumenteras i avtal mellan parterna
- all utlåning ska ske så att kommunens finansiella risker begränsas
- en borgensavgift för att åstadkomma marknadsmässiga villkor ska belasta bolagen på nyttjat belopp.
- För investeringar som klarar kraven på hållbar finansiering ska denna användas om inte skäl till undantag finns. Ett sådant skäl kan vara högre kostnader. Till hållbar finansiering räknas låneprodukterna gröna lån och socialt hållbara lån. Utökas sortimentet av hållbara låneprodukter ska också dessa användas om kraven uppfylls och inte skäl till undantag finns.

För borgen gäller:

- endast kommunen får teckna borgen
- borgen ska inrymmas i den av kommunfullmäktige beslutade låne-och borgensramen
- all borgen ska registerföras och alla borgenshandlingar tillsammans med underliggande kreditavtal ska arkiveras
- bolagen ska betala en marknadsmässig avgift för borgensåtagandet

Utlåning och borgen till majoritetsägda bolag

Kommunfullmäktige beslutar i Mål och Budget om ramar för utlåning och borgen till varje bolag som kommunen har ägarintresse i.

Utlåning och borgen till delägda bolag

Kapitalförsörjning till delägda bolag ska ske genom utlåning och/eller borgen från kommunen och får endast ske i enlighet med den av kommunfullmäktige beslutade låne- och borgensramen och med motsvarande andel i åtagande vad som regleras i konsortialavtal eller motsvarande avtal.

Avgifter för utlåning och borgen till majoritetsägda och delägda bolag

På lån eller borgen från kommunen ska varje bolag betala en avgift som medför att lånet eller borgen prismässigt är konkurrensneutralt enligt följande:

- Basen för marknadsmässiga villkor är finansieringskostnaden för varje bolags egen låneportfölj. Den genomsnittliga finansieringskostnaden, ”snitträntan”, debiteras varje bolag på dess aktuella upplåning vid månadens slut.
- Borgensramsavgiften utgör ett påslag för att åstadkomma marknadsmässiga villkor och syftar till att möta lagkrav på konkurrensneutralitet (enligt de så kallade statsstödsreglerna som beslutats av EU-kommissionen).

Utlåning och borgen till externa parter

Borgen och garantier som tecknas av kommunen för föreningar och andra externa parter, ska beslutas av kommunfullmäktige.

Restriktivitet ska gälla för tecknande av borgen. Godkännande ska endast ske i undantagsfall och enbart när all annan möjlighet till finansiering samt statsstödsreglerna har beaktats. All borgensteckning ska vara belopps- och tidsbegränsad. Investeringsobjekten, vars lån kommunen lämnat borgen för, ska under hela borgensåtagandet vara fullvärdesförsäkrade. Kreditberedningshandlingar ska biläggas ansökan i enlighet med internbankens krav. För externt lämnad borgen eller garanti utgår en årsavgift som fastställs i samband med kommunfullmäktiges beslut. Kommunens regressrätt ska utnyttjas omgående. Avskrivning av regresser ska övervägas då gäldenär gått i konkurs eller av annan anledning inte anses kunna kompensera kommunen. Aktuella borgensåtaganden ska anges i delårsrapporterna.

Innan ett nytt borgensåtagande kan ingås måste underlag som beaktar tillämpliga bestämmelser tillställas och behandlas av kommunfullmäktige.

En säkerhet ska kopplas till borgensåtagandet för det fall låntagaren inte kan fullgöra sina skyldigheter. Säkerheten ska stå i rimlig proportion till åtagandets storlek och bedömas kunna vara till nytta för kommunen.

Leasing

Finansiell leasing är ett legalt bindande kontrakt som förbinder kommunen att under lång tid (ofta flera år) betala inköpet av fast eller lös egendom. Operationell leasing är mer att likna vid långtidshyra eftersom restvärdesrisken kvarstår hos leasegivaren/säljaren av tillgången. Leasing och avbetalningsfinansiering är att jämställa med upplåning och omfattas av kommunens regler för upplåning. Beslut om leasing får därför endast fattas av kommunens ekonomidirektör. Detta innebär att denna typ av beslut ska föregås av en prövning gentemot andra former för finansiering. Kommunen kan för att förenkla leasing

upphandla en så kallad leasinggivare. All eventuell leasing ska i så fall gå genom upphandlad leasinggivare om inget annat beslutats.

Leasing ska behandlas restriktivt och väljs endast om räntevinster eller andra fördelar kan konstateras i jämförelse med egenfinansiering eller andra finansieringsformer. Vid inhämtning av offerter ska alltid ett pris tas in som visar kostnaden för samma vara om kommunen väljer att själv stå för finansieringen direkt.

Upphandlingsenheten jämför – ekonomidirektören tar beslut Om en förvaltning av någon anledning önskar att kommunen ska finansiera ett köp genom leasing ska kontakt tas med kommunens upphandlingsenhet. Upphandlingsenheten ska tillsammans med förvaltningen upprätta en jämförelsekalkyl mellan egen direkt finansiering och leasing, alternativt redovisa om det finns andra skäl att välja leasing. Därefter fattar ekonomidirektören beslut om hur finansieringen ska genomföras.

Med leasing som finansiering av lös egendom avses även hyra och uppställningsavtal.

Fortsatt leasing av lätta fordon, generellt gäller att kommunen valt att leasa lätta fordon (personbilar och lätta lastbilar) då detta ur momssynpunkt ger en lägre finansieringskostnad för kommunen. Självklart ska en upphandling göras även vid anskaffning av lätta fordon. Upphandlingen ska göras utifrån att kommunen köper fordonet. Kommunen har i dessa fall upphandlat ett centralt leasingavtal som ska användas för finansieringen.

Likviditet

Kommunen har det övergripande ansvaret för att samordna kommunens och bolagens likviditetsprognoser. De kommunala bolagen ska löpande upprätta och rapportera likviditetsplaner. Kommunkoncernen ska ha ett koncernkontosystem för att samordna betalningsflöden.

Organisation och ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige

- Fattar beslut om kommunens finansriktlinje.
- Uppföljning av finansriktlinjen via kommunens årsredovisning.
- Fastställer årligen ram för total upplåning på den externa marknaden.
- Fastställer årligen ram för lån och borgen till kommunens hel- och delägda bolag.

- Beslutar i särskilda fall om utlåning och borgen till externa bolag/föreningar/organisationer, i fördraget om EU:s funktionssätt (artiklarna 107-109) finns reglerna om statsstöd som först måste beaktas.

Kommunstyrelsen

- Ansvarar för att finansförvaltningen bedrivs i enlighet med finansriktlinjen.
- Ansvarar för att löpande utvärdera finansriktlinjen och föreslå nödvändiga förändringar.

Nämnderna

- Tillhandahålla den information som behövs för en effektiv finansiell förvaltning.

Ekonomidirektör

- Fattar beslut om anvisningar som närmare beskriver hur skuldförvaltningen ska bedrivas, organiseras/delegeras och hur den löpande rapporteringen ska ske.
- Ansvarar för samordning av intern utveckling inom internbankssamarbetet
- Beslutar om tillfälliga avsteg eller risker från finanspolicyns regler om särskilda skäl föreligger och rapportera detta vid nästa rapporteringstillfälle till kommunstyrelsen
- Särskilt besluta om nya leasingaffärer

Internbanken

- Agerar utifrån kommunens finansriktlinje med tillhörande anvisningar.

Ram för upplåning

Kommunens upplåning ska ske inom den totala upplåningsram i Mål och Budget som årligen fastställs av kommunfullmäktige.

Risker och förvaltning

Upplåning

Kommunen får använda:

- Lån (det vill säga upplåning från banker, Kommuninvest och andra kreditinstitut)
- Certifikat
- Obligationer

Derivatinstrument

Huvudregeln är att bolagens finansiering och ränterisk sker på portföljnivå för hela bolagskoncernen. För att effektivt kunna hantera sitt uppdrag får kommunen använda sig av räntederivat i syfte att omvandla ränterisker i skuldförvaltningen. Räntederivat används huvudsakligen för att omvandla rörlig ränta till fast ränta eller motsatsen. Framtida räntevillkor ska vara förutbestämda eller kunna utläsas i marknadsräntor eller index. Valutaderivat måste användas mot betalflöden i utländsk valuta och får inte användas i annat fall. Vid synnerliga fall kan ränterisken behöva hanteras på bolagsnivå vilket sker genom interna derivattransaktioner mellan Internbanken och det enskilda bolaget. Dessa ska dokumenteras enligt samma princip som övriga derivatinstrument samt bokföras i finanssystemet.

Godkända derivatinstrument

- Rântetak och rântegolv
- Rânte- och valutaswapar
- Rânteoptioner
- Kombinationer av ovanstående

Hantering av nya finansiella instrument

Kommunen får endast ingå transaktioner som det finns kompetens, system och rutiner (bokföring, betalningar etc.) för att hantera. Detta innebär att en konsekvensanalys måste göras innan nya instrument föreslås i uppdatering av finansriktlinjen.

Operativa risker

Risken att bristfälliga rutiner, personalresurser och den mänskliga faktorn orsakar kommunen förluster/ökade kostnader.

De operativa riskerna ska begränsas genom god intern kontroll, löpande uppdaterade samt väl dokumenterade rutinbeskrivningar och arbetsinstruktioner som dokumenterar arbetsuppgifter, processer, IT-system, uppföljning och rapportering.

Skuldförvaltningen ska organiseras utifrån en ansvarsfördelning som alltid upprätthåller principen att ingen enskild person ensam ska handlägga en transaktion genom hela behandlingskedjan.

Varje transaktion ska administreras så att risken för fel och eventuell skada minimeras.

Aktiv förvaltning

All förvaltning som inte är helt statisk i förhållande till ett bestämt riktmärke (exempel på riktmärken skulle kunna vara att alla lån ska ha rörlig ränta).

Alla affärer som syftar till att modifiera räntebindningstiden innehåller i sig ett aktivt ställningstagande om vad som är bäst ur förvaltningssynpunkt. Beslut om affärer som förlänger eller förkortar räntebindningstiden ska präglas av eftertänksamhet och baseras på god analys.

Finansieringsrisk

Med finansieringsrisk menas att finansiering av kommunens kapitalbehov försvåras eller fördyras. Finansieringsrisken indelas i tre undergrupper. Likviditetsrisk, upplåningsrisk samt ränterisk.

Likviditetsrisk

Att kommunen på kort sikt inte har likvida medel för att klara av sina betalningar. Likviditetsrisken ska säkras genom att hålla en likviditetsreserv. Den kan bestå av placeringar och/eller kreditfaciliteter. För limiter på olika motparter, se tabell 3. Storleken på likviditetsreserven varierar naturligt från dag till dag i takt med kommunens in- och utbetalningar. Det är även viktigt att vårda kommunens kreditvärdighet för utomstående betraktare såsom banker och övriga kreditgivare.

Kommunen ska ha tillgängliga likvida medel som motsvarar en betalningsberedskap om minst 30 dagar. En betalningsberedskap på 30 dagar kan – för att förenkla uppföljningen - beloppsmässigt jämföras med den senaste månadens löneutbetalning med ett tillägg på 50 %. Tillgängliga likvida medel kan vara banksaldon, outnyttjad checkkredit, placeringar, kreditfaciliteter.

För följande likvida medel ska den beräknade tillgängliga likviditeten reduceras:

- Aktier och kreditfaciliteter hos bank med lägre kreditrating än AA reduceras med 50 %
- Placeringar i räntepapper reduceras med 20 %

Alla tillgängliga medel ska finnas åtkomliga inom tio bankdagar för att räknas med.

Likviditetsöverskott som inte är tillfällig - utöver den likviditet som erfordras för att upprätthålla ovanstående betalningsberedskap - ska användas för att amortera kommunens låneskuld.

Upplåningsrisk

Att kommunen har svårigheter att låna upp pengar eller måste låna till högre kreditkostnad för att möta förfallande lån och/eller nya finansieringsbehov. Tillgång till upplåning påverkas av bland annat av kommunens kreditvärdighet, marknadens funktion och regulatoriska förändringar.

Priset för krediter varierar därför beroende på grund av ovan nämnda faktorer.

I syfte att begränsa finansieringsrisken ska förfallen på kommunkoncernens upplåning spridas över tiden så att tillfälliga störningar ska påverka kommunen i begränsad omfattning. Förfallen ska spridas enligt tabell 1:

Typ av upplåning	Som andel av total skuld	Återstående löptid
Kort upplåning	Max 50 % av total skuld	0 – 12 månader
Lång upplåning	Minst 50 % av total skuld	1 – 10 år
Vägt genomsnitt		1 – 3 år

Tabell 1

Ränterisk

Risken att förändringar i marknadsräntan påverkar kommunens resultat.

I syfte att begränsa ränterisken ska ränteomsättningstillfällena på lån och derivat spridas över tiden enligt tabell 2.

Typ av exponering	Som andel av skuld	Återstående löptid
Kort upplåning	Max 70 % av nominell skuld	0 – 12 månader
Lång upplåning	Minst 30 % av nominell skuld	1 – 10 år
Vägt genomsnitt		1 – 3 år

Tabell 2

Kreditrisk

Risken att motparten eller låntagaren inte kan fullgöra sina åtaganden i ingångna derivatkontrakt och/eller finansiella placeringar.

Motparter derivatavtal

Ingående av derivataffärer får endast ske med motparter där kommunen upprättat ramavtal enligt ISDA-standard samt att motparten har en kreditrating om minst BBB+ enligt S&P Global Ratings. Om marknadsförändringar skapar en fordran på enskild motpart överstigande 150 miljoner kronor eller om en motpart blir nedgraderad så att kravet på kreditrating inte uppfylls, får inga fler transaktioner ingås med den motparten, undantaget affärer som låser eller begränsar motpartsrisken.

Kreditfaciliteter

Godkända motparter vid tecknande av kreditfaciliteter ska ha lägst kreditbetyget A- enligt S&P Global Ratings.

Beräkningsmodell

Den finansiella kreditrisken beräknas som summan av marknadsvärdet av finansiella placeringar och derivataffärer.

Valutarisk

Risken att återbetalning av lån upptagna i annan valuta än SEK kan komma att fördyras när växelkurser varierar.

All valutarisk ska kurssäkras. Detta innebär att valutaexponering relaterad till skuldförvaltningen ska kurssäkras så att alla kända framtida kassaflöden ska omvandlas till svenska kronor.

Finansiella placeringar

I de situationer då överskott av likvida medel uppstår, ska dessa placeras på korta löptider i syfte att möta förfallande lån. Vidare ska placeringarna spridas

på fler motparter om beloppen är betydande så att risken per motpart inte över-
skrider limiter enligt tabell 3.

Typ av motpart	Löptid under 30 dagar	Löptid under 1 år	Totalt
Svenska staten	Ingen limit	Ingen limit	Ingen limit
Kommuninvest	Ingen limit	Ingen limit	Ingen limit
Bank eller instrument var rating ej understiger A- enligt S&P Global Ratings	500 mnkr	250 mnkr	500 mnkr
Huddinge och Södertälje kommun	700 mnkr	500 mnkr	700 mnkr
Svenska kommuner och landsting inklusive dess helägda bolag med borgen från ägarna sam av svenska staten helägda eller garanterade bolag	500 mnkr	500 mnkr	500 mnkr

Tabell 3